

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 «
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéréseket visszaadással vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Glacz Antal.

A hivatalos lap vasárnapi száma meghozta bártfai Glacz Antalnak felmentését Bihar megye és Nagyvárad város főispáni állásától. A hivatalos stílus ezuttal is hozzáteszi, hogy a felmentés saját kérelmére történt — buzgó szolgálatainak elismerése mellett.

Ez a kifejezés de stylo curiae újszólván valamennyi ilyen felmentésnél ott szokott lenni a királyi kéziratban, azért nem jelent valami sokat. De Glacz Antal lemondása azon ritka esetek közé tartozik, amikor politikai ellenfelei is készséggel nyújtják neki az elismerés palmaágát.

Pedig négy esztendővel ezelőtt, mikor a politikai rendszerváltozás országszerte megtörtént, kevés főispánnak volt olyan nehéz helyzete, mint Glacz Antalnak itt Biharországban, a Tisza-párt főfőszékében.

Mikor idejött a politikai szenvedélyek hullámai magasra csapkodtak, Glacz Antalnak még azt is szemére vetették, hogy előkelő és jómódu gentryvolta dacára hosszú ideig az Első magyar biztosító intézetnél szolgált. Minden lépését megfigyelték, minden szavát meggyanúsították.

Glacz Antal azonban nem ijedt meg a támadásoktól és vem tért gyávan ki az ellene szőtt intrikák elől. Elég bátor volt belenyulni a darázs-fészekbe is és lépésről-lépésre haladt előre a maga útján, míg végre hol erélylyel, hol tapintattal egymásután lefegyverezte ellenfeleit.

A közgyűlési teremben nagy viharok között sem vesztette el a fejét, a paragrafusok labirintusai között is feltalálta magát. Rendesen higgadtan vezette a tárgyalásokat, de ha szükség volt rá a kellő energiával vágta ki magát a nem ritkán nehéz helyzetből.

Ha a politika fegyverével nem is tudta megnyerni valamennyi ellenfelét, mindannyit meghódította páratlanul álló társadalmi működésével. Több mint két tucat társadalmi kulturális és jótékony egyesületnek volt elnöke, még pedig nemcsak névszerint, hanem valójában vezette, irányította, istápolta valamennyit, minden alkalmat felhasználva azoknak s ez által

a megye és a város társadalmi, kulturális és jótékonyági ügyeinek felvirágoztatására.

Készségesen el kell ismerni róla azt is, hogy protestáns ember létere nem volt elfogult a vallási ügyekben. Magas állásából kifolyó érintkezése úgy a katolikusokkal, mint a felekezetekkel mindvégig szívelyes volt.

Nagyváradról s a főispáni székből való távozását sajnálattal látjuk. De Glacz Antal rátermett ember a magas állások betöltésére. Hisszük, elfog még jönni az alkalom, hogy Biharország és Nagyvárad érezni fogja az ő jótékony működését.

Dr V. Gy.

Választási hangulatok a megyében.

A megye területén lassanként minden kerületben kifejlődnek a választási előkészületek és minden párt igyekszik a maga jelöltjét erős alapokra helyezni, hogy a választás alkalmával diadalra juttassa lobogóját. Legújában a bárándi kerület választói között merültek fel bizonyos diferenciák a jelöltek miatt és ha ezek el nem simulnak a választó kerületben kemény harcok fognak lefolyni. Eddig ugyanis öt jelölt van a kis kerület mandátumára. Az első jelölt Illyés Bálint a jelenlegi képviselő, második dr Bakats Béla sárréti főszolgabíró, harmadik Jenei Menyhért nagybajomi földbirtokos, negyedik Szabó József derecskei lelkész és az ötödik Nadányi Gyula bakonszegi földbirtokos. A fenti jelöltek nagyrésze azonban nem hajlandó a választási harcba belemenni. Az első jelölt Illyés Bálint még nem biztos ugyan, hogy visszavonul, de ily irányban már többször nyilatkozott. Szabó József lelkészt a derecskei választók egy része akarja jelölni, másik része azonban ellene van. Bakats Béla nem hajlandó mandátumot vállalni. Jenei Menyhért az esetben ha Nadányi Gyula fellép úgy nem veszi fel a harcot, hanem Nadányi mellett fog küzdeni. E szerint a jelenlegi viszonyok alapján Nadányi és Szabó állanának egymással szembe, azonban tekintettel arra, hogy a kerület nagy része Nadányi mellett nyilatkozott meg ez ideig igen valószínű, hogy Szabó is vissza fog lépni és így Nadányi nyeri el a bárándi mandátumot. A másik kerület ahol szintén élénk lesz a választási küzdelem, a nagyszalontai. Itt egy Justh párti és egy 67-es állanak szembe egymással. A 67-esek Szikszay Lajos ügyvédet léptetik fel és agítálnak mellette, míg a Justh párt

Balogh Mihályt a jelenlegi képviselőt jelöli. A kerület választói nem akarják feltámasztani a 67-es erőt és Szikszay mellett alig mutatkozik szavazó, míg Balog Mihály a kerület zömének bizalmát bírja.

Rauch báró bucsuja. Zágrábból jelenti egy táviratunk: Rauch báró ma délelőtt 11 órakor bucsuzott el a hivatalnoki kartól. Mikor a bán a terembe lépett lelkesen éltették. Cuvaj Ede osztályfőnök üdvözlő beszédet mondott ama jóakarattal, amelyben a bán a hivatalnoki kart részesítette, Rauch báró bán válaszában kiemelte, hogy ő mint horvát hazafi, mindig csak azt akarta, miről azt hitte, hogy az a szeretet Horvátországra nézve, előnyös jár; köszönetet mondott a tisztikarnak, hogy eszméi keresztülvitelében közreműködtek és arra kérte őket, hogy őt kellemes emlékeztetőkben tartsák meg. A beszédet többször élénken megéltették. Rauch báró holnap reggel Martianece utazik. Délben Rauch báró az érseknél és a hadtestparancsnoknál tett bucsulátogatást.

Politikai válság.

Két fontos esemény fűződik a válság újabb fejleményeihez: az egyik Pestvármegye bizalmatlansági határozata, a másik Hieronymi miniszter iglói programbeszéde.

Példátlanul nagy érdeklődés mellett tartotta tegnap délelőtt tíz órakor Pestvármegye törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyűlését. A közgyűlést Fazekas Ágoston alispán nyitotta meg délelőtt tíz órakor. Agoraszó Tivadar főjegyző felolvasta Khuen-Héderváry leiratát a kormány kinevezése tárgyában, egyszerűsített betérjesztette a 65-ös bizottság javaslatát, amely azt indítványozza, hogy a törvényhatóság az inparlamentáris kormányt a kért támogatásban nem részesíti és szigorúan ragaszkodik az 1858 évi XVI. törvénycikkhez.

A határozat.

A közgyűlésen elfogadott határozat szó szerint így hangzik:

A vármegye törvényhatósági bizottsága a Khuen-Héderváry Károly gróf elnöklété alatt megalakult kormányt, amely az országgyűlés képviselőháza részéről a f. é. januárius hó 28-án tartott ülésben kifejezett bizalmatlanság dacára a helyén maradt és az országgyűlést az 1867: X. t.-c. ben foglalt tiltó rendelkezés dacára királyi kézirattal elnapoltatta, a kért támogatásban nem részesíti és ámbár teljes megnyugvás van afelől, hogy a vármegyének törvénytiszteletben kipróbált tisztikara a hazánk szentesített törvényeihez és alkotmányához ez alkalommal is a legszívósabban ra-

Tisztelettel

WÉBER TESTVÉREK

Nagyvárad.

Bémer-tér.

Az árusítás naponta reggel 8 órától este 7 óráig tart, a berendezésnek egy része, valamint egy hármasszékény eladó.

ÉRTESÍTÉS!

: Üzletünk átalakítása végett az összes

áruinkat, egymint: blousok pongyolák, aljak, kabátok, kosztümök,

gyermekruhák

s egyéb cikkekkel e hó végéig

minden elfogadható árban árusítjuk.

gaszkodni fog mégis az 1848: XVI. t. c. bevezetésében megörökített hagyományos kötelességénél fogva felhívja a vármegye alispánját, hogy felmerülő esetekben az 1907: LX. t. 7. §-a alapján a közgyűlést haladéktalanul hívja össze.

Nagy érdeklődés mellett most Kossuth Ferenc emelkedett szólásra és a következőket mondotta:

— Az országban az a közhangulat, hogy az alkotmány nincs veszedelemben. Meg vagyok győződve arról, hogy nem is jöhet olyan idő, amikor az alkotmány veszélyben forog. De igenis megtörténik ez akkor, ha a parlament többségének akaratát nem lehet keresztülvinni. Én a nemzet javát keresem és azt, hogy mi-ben tudnánk egyesülni. Keresem azokat a pontokat, amelyekben az eltérő utakon járókkal találkozhatunk és egyesülhetünk, hogy mindnyájan megvédhessük hazánk alkotmányát. Az uralkodó jogot akar adni a népeknek, a nép képviselői tehát nem tagadhatják meg ezt a jogot. De minden magyar el van tökéltve, hogy csak olyan törvényt fogad el, amely biztosítja a magyar nemzet hegemoniáját és az intelligencia fölényét. Ezenkívül pedig minden tagadóval szemben követeli a közvélemény az önálló vámterületet és az önálló bankot. (Eljenzés és taps.)

Fazekas alispán indítványára ezután nagy lelkesedéssel kimondta a törvényhatóság, hogy a politikai helyzetre való tekintettel újabb rendkívüli közgyűlést tart március tizenegedikén.

A törvényhatóság végül rátért a napirend tárgyalására és a rendkívüli közgyűlés tizenkét órákor véget ért.

Khuen Bécsbe utazik.

Gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök ma délután 5 órákor Tomasics Mihály dr horvát bán kíséretében Bécsbe utazik a horvát bán holnap délelőtt teszi le ő felsége kezébe az esküt. A miniszterelnök ma délelőtt hivatalá-

ban volt elfoglalva. Fél 11 órákor a miniszterelnököt Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter kereste fel és vele hosszabb ideig táncskozott.

Hieronymi programbeszéde.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter vasárnap reggel, több politikus társaságában utazott Iglóra, hogy elmondja, programbeszédét. A kassai és margittalvi pályaudvarokon, küldöttségek üdvözlötték Hieronymit, aki Iglón a Bányász-szállóban mondotta el beszédét:

Avval kezdte, hogy a mostani országgyűlés nem fejezi ki már az ország akaratát, mert a meddő viták, a jelszavakkal való dobálódzások megakadályozzák a munkát.

De nemcsak meddő az országgyűlés hanem kötelességét sem teljesítette. Elvetette a vám- és kereskedelmi szövetséget és szerződést kötött, amely sokkal rosszabb a korábbi vámszövetségnél. Pedig amellet, hogy paktumban a magyar vezényszót elhallgatták, a jelszavak között lehangosabb volt Magyarország függetlensége és önállósága. A volt kormány szabad kezet adott az osztráknak a vasuti tarifák kérdésében és elvállalta a dalmát vasutak építését, ami sok száz millió kiadást jelent. De a terminusoknak nem tud megfelelni, az a vád illet tehát bennünket, hogy nem vagyunk szavahihetők és megbízhatók.

A bankkérdés világos, törvényeink kifejezik. Magyarországnak bármikor joga van az önálló bankot felállítani. De ez tisztán célszerűségi, nem pedig politikai kérdés. A volt kormány az osztrák kormányval tárgyalt holott ehhez az osztrákoknak nincs közük. Káros hatása volt a kormánynak a közigazgatásra is és vasutainknál szintén súlyos mulasztások történtek. A mostani állapot javítására kell törekedni.

Khuen Héderváry kormány olyan parlamentet akar, amely az ország vagyonsodására, jobblétére törekszik. Másik feladata, hogy megszüntesse a nemzet és a király közti áldatlan

visszaéléseket. Kötelessége továbbá, intézményeinket az átalakult viszonyok szerint szintén átalakítani. E tekintetben három kérdés a legfontosabb. A választójog, az adminisztráció és a szociálpolitikai intézkedések.

Ezidő szerint két választási törvénytervezet van a Kristóffy-féle, amely úgy hirdette magát, mint általános választói jog, pedig nem az, mert körülbelül 1,200.000 férfit zárt ki a választói jogból. A másik az Andrássy Gyula grófé. Ez ugyan általános, de nem egyenlő, mert egyrésztől pluralis szavazatokat ad, másrésztől a népesség egy más részének közvetett szavazatokat ad. En úgy vagyok meggyőződve, hogy Andrássy Gyula gróf ezekre a kisegítő eszközökre azért gondolt, mert méltóztatik tudni, hogy a paktummal az ő keze meg volt kötve. Mi ebben a tekintetben szerencsésebbek vagyunk. A mi kezünket, értem ezét a kormányt, nem köti semmiféle paktum. Mi azon az alapon állunk, hogy az általános választói jog alapelvein csináljunk olyan választói törvényt, amely mindazon követelményeknek megfelel, melyek Magyarországon speciáliter fennállanak. Nem indulunk jelszavak után. Nem indulunk előzetesen elfoglalt álláspontok után.

A miniszter beszéde végén Igló város érdekeivel foglalkozott.

Héderváry lemond.

A legnagyobb fenntartással közöljük a következő politikai szenzációt, mely tegnap este valósággal lázba hozta az egész politikai világot. E szerint Héderváry miniszterelnök a mai audiencián be fogja jelenteni a királynak, hogy az új pártalakulás csak úgy jöhet létre, ha ő lemond és helyét Tisza István és Andrássy Gyula grófoknak adja át. Ezt a szenzációs hírt még ezideig nem cáfolták meg, azonban meg sem erősítették, mindazonáltal nem lehetetlenség.

Uri ruhát csak elismert jó szabónál, Dragánnál Nagy Sándor-utca csináltasson.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Hogyan készül a divat?

Páris, január.

Pacquin asszony az elsőrangú divat művésznő, kétezer embert foglalkoztat egész éven át. A legkiválóbb festőművészek, rajzolók és szobrászok a munkatársai. A munkatársak tiszteletdíja és az alkalmazottak fizetése több millió frank egy évben. Most azt írták róla, hogy Bienx, a drámaíró elveszi feleségül, de ezt ő maga cáfolta meg egy nyilatkozatában. A divat e császárnője mondotta ezeket az asszonyokat nagyon érdeklő vallomásokat:

— Azt akarják tudni, hogy miből és honnan merítem eszméimet és ötleteimet? Nos megsugom a nagy titkot: a természetből. Igaróság és szépség csakis a természetben van, ez ihlet meg engem is alkotásaimban. A természet formáját meghatározom, ráképezek többféle szabású toalettet, azután becsavarom az alakját, puha simulékony szövetekkel, hogy testének vonalait jobban láthassam. Mikor így mintegy plasztikusan előttem áll, sötétebb és világosabb szívekkel megjelölöm, az árnyék és fény helyeit: itt is, ott is helyezek el egy kis fényt, vagy árnyékot, ahogyan a vonal élesebb plasztikájá megkívánja. Ilyen módon teremtem meg a toalett harmóniáját. Erre az összhangra vetjük művészetünkben a fősúlyt, soha sem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a testnek hibátlan és arányos vonalai teszik a nőt a teremtés remek művévé.

Nem minden toalettnek vetjük meg azonban az alapját eleven modellen. Vannak vevőim,

különösen külföldön, akik elküldik az arcképeket és testüknek mértékét s megvárják, amíg a számukra valami formát kitaláltam. Nemrég egy budapesti asszonynak is arckép után csináltam ruhát. Néha öt-hat formát költök egy-egy toalettre a formák rajzaiból, azután választ-hatnak a megrendelőim. Az arcképküldés kötelező, mert ha nem ismerem a megrendelőt, nem tudom alakját lelki szemem elé képzelni e nélkül pedig nem tudok alkotni. Vannak azután vevőim, akik csakis eredeti modell után készíttetik ruháikat, vagyis csináltatnak egy toalettnek két három modellt, hogy választhassanak. Az ilyen modellek készítése igen fáradságos munka. Napokig sőt hetekig is járjuk a muzeumokat, tanulmányozzuk a kosztüm történeti könyveket és megszerezzük a régi mesterek kézművészetét. Az antik szobrokról lenézem a szövet ráncoképződését, a ruhának lágy és plasztikus omlását. A képek színes árnyalatai megtanítanak a színek keverésére és így tovább. Amikor egy-egy izben Egyiptomból hazajöttem, egy kalfán formájú ruhát hoztam divatba, amelynek nagy kellendősége lett. Egy fellák tunikájának a leomló ráncai pedig örökre az agyamba vésődtek.

— A hölgyeknek fogalmuk sincs róla, hogy mennyi fáradságba és gondolatba kerül egy-egy sikerült modell megteremtése. Jegyezzék meg a hölgyek, hogy a ruhát a kifogástalan vonal, nem pedig a szín, vagy a drága dísz teszi széppé, elegánssá és értékessé. Azt hiszik sokan, hogy a modelleket előbb festik és rajzolják s azután öntik formába. Ez tévedés, mi előbb a nyersanyagot gombostűvel és ollóval kiformáljuk s csak amikor teljesen kialakult a minta, akkor örökítjük meg p-pirosan.

— Azt is kérdezték tőlem, hogy kinek dolgozom szívesebben a királynőknek, vagy a művésznőknek? Egyforma igyekezettel szolgállok minden jóízű nőnek, de ha meg kell vallanom kihez dolgozom szívesebben, akkor megmondom: a művésznőknek. A művésznők iránt különös vonzalmat érzek, mert bennük nemcsak a nő, hanem a szereplőt is látom és ezét kettős figyelemmel alkotok a számukra. Ezenkívül egyéniségükkel, szükségleteikkel és elmés ötleteikkel megélelnek a fantáziámat.

— A múlt évben tizenkétezer méter szövetet és ötvenezer méter selymet, bársonyt és kreppet dolgoztunk fel. Belsőre huszonhét méter szövet, tizenkétezer méter vászon és huszonöt méter moil kellett. Derék mintákra hater méter kreppet használtunk fel. Selyemfonálból huszonkét millió métert varrtunk el. A varrótűket a munkások szerzik be, de a gombostűkről nekem kell gondoskodni; ezer kiló fogy el ebből a portékákból egy évben. A mellénykébe és derekakba százötven kilogramm halcsont és háromszáz kilogramm kapocs kell, a babák kitömésére ezer kilogramm jutta.

— Az előruktatók között vannak, akik huszonöt méter, esetleg ötvenezer frantot keresnek egy évben. Az igazgatók és szabásznók fizetése tízezer és harmincezer frank között ingadozik. A próbáló kisasszonyok négyszáz frankot kapnak egy hónapba. — Kétszázötvenezer frankot fizetek egy évben a hízbérért; nyolcvanezer frank kereseti adót, ötvenezer frankot fűtésért és világításért. Huszezer frankot adok ki évente kocsiszásra s huszonötzetet virágért. Ezzel az érdekes statisztikával fejezte be vallomását a világhírű művésznő.

A főispán felmentése.

A változott politikai viszonyok legközelebből a Glac Antal főispán távozása által érintik Nagyvárad városát.

Amint a Wekerle-kormány távozott helyéről, Glac Antal főispán is beadta lemondását, de a többszöri sürgetés dacára csak most mentették fel főispáni állásától. Az utóbbi hetekben azonban már csak a halasztást nem tűrő ügyeket intézte el.

A hivatalos lap vasárnapi számában jelent meg a felmentő királyi kézirat, amelyben ő Felsége Glac Antalt, Biharvármegye és Nagyvárad törvényhatósági város főispánját, buzgó szolgálatai elismerése mellett saját kérelmére állásától felmenti.

Glac Antal a felmentés megjelenése után azonnal értesítette működésének megszüntetéséről úgy Biharvármegye alispánját, mint Nagyvárad város polgármesterét.

Rimler Károly polgármesterhez a következő levelet intézte:

Polgármester Ur!

Ő császári és apostoli Királyi Felsége folyó évi február hó 5 én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával Biharvármegye és Nagyvárad főispáni állásától engem legkegyelmesebben felmenteni méltóztatván, értesitem Nagyságodat és a vezetése alatt álló törvényhatóságot, hogy főispáni működésemet mai napon megszüntetem.

Nagyvárad, 1910 febr. 6.

Teljes tisztelettel

Glac Antal.

A levéllel egyidejűleg átküldötte a polgármesterhez a legközelebbi választásra kitűzött állásokra beérkezett pályázatokat.

Bártfai Glac Antal 1906 április havában nevezetett ki Biharvármegye és Nagyvárad város főispánjává s mindkét törvényhatóság rendkívüli közgyűlésében 1906 május elején iktatta be méltóságába.

Hogy ezalatt a négy év alatt mit tett Nagyváradon, mindenki tudja s mindenki csak a legnagyobb elismeréssel gondolhat arra a buzgó tevékenységre, amelyet fáradságot nem kímélve, úgy hivatalos működésében, mint társadalmi téren kifejtett.

Nagyvárad városa különösen nagy hálaival tartozik Glac Antalnak, hogy magas összekötéseit felhasználva, minden téren igyekezett a város javát előmozdítani. Ezekre és ezekre megy az az összeg, amit az ipariskolának, a tanoncotthonnak stb. kieszközött s amelyeknek haszna és áldása még ezután hozza meg a fejlődésben megbecsülhetetlen gyümölcseit. Az ő közbenjárásának köszönhető a nyári szinkör létesítése, a csendőriskolának Nagyváradon felállítás.

Társadalmi téren még számosabbak érdemei.

A Biharvármegyei Casino reformjával új életet vitt be ezen régi társas intézményünkbe; óriási tevékenységet fejtett ki s nagy anyagi támogatást eszközölt ki a tüdővész elleni intézményeknek. Agilitásával, kezdeményezésével a jótékony és nemes egyesületek egész sorát felvirágoztatta. A képzőművészetek érdekeinek istápolásával új érat teremtett városunkba. Szóval nem volt olyan nemes cél és eszme, amelyet fel ne karolt volna tenkölt szelleme, minden szép és jó iránt fogékony lelke egész melegével.

Most, midőn eddigi tevékenységének oly nemesen betöltött teréről távozni látjuk, hálás szívvel adózunk a kiváló férfinak s midőn e város falait elhagyja, az igaz fájdalom érzetével mondunk neki Isten hozzádot!

Polatsek betörőit elfogták.

Az a nagyszabású ékszerlopás, melyet oly vakmerő módon követtek el a múlt héten és amely oly nagy titokzatosságba burkolózva felderíthetőnek egyáltalán nem mutatkozott, most minden részleteivel együtt teljesen kinyomozva a tettesek egyrészével a rendőrség kezében van.

A szenzációs ügyről tudósításunk a következő:

Mester Rózsai ékszerei.

A betörés után a nagyvárad rendőrség bünyügyi osztálya nagy apparátussal és ambícióval fogott hozzá a tettesek kérekerítéséhez. Sorra vett minden nagyvárad és biharvármegyei közismert betörőt. A nyomozást természetesen a vidékre is kiterjesztette és így vette észre az egyik detektív Biharvármegyei Mester Rózsit, egy 17 éves volt orfeumi énekesűt. A volt énekesű szinte komikus módon volt tele rakva ékszerekkel, elkezdve a hajától a csipőig. A detektívek tudták, hogy a Mester családjában van egy 26 éves fiatal ember, aki már többször volt büntetve és aki 1909-ben szabadult ki a börtönből. Kiszabadulásakor hályog volt a szemében, ettől azonban teljesen megszabadult. Dienes és Vass detektívek kihallgatták Mester Rózsit, aki elmondta, hogy az ékszereket a testvérétől kapta Mester Lajosról ezután megállapították a detektívek, hogy a Polatsek-féle ékszerüzlet kirablása alkalmával tényleg Nagyváradon tartózkodott. Mester Lajost a detektívek nem találták Biharvármegyei börtönből, hanem azt a felvilágosítást kapták, hogy Bárádon sógoránál tartózkodik. Mester Rózsiról a detektívek leszedték az ékszereket, lefogták őt magát pedig letartóztatva Bárádra vitték.

A betörő banda.

A detektívek Mester Rózsival Bárádra utaztak és ott Bakonszegi János vasuti munkás házában tényleg rátaláltak Mester Lajosra, akit azonnal letartóztattak. Mester Lajosnál egy egész halmaz ékszer talált Polatsek, aki szintén a detektívekkel ment az ékszerekben azonnal felismerte a saját tulajdonát.

Mester Lajos tagadott mindent, mire a detektívek addig faggatták, míg beismerte, hogy tényleg ő volt a betörők vezére. Vallomása szerint nem egyedül követte el a betörést, hanem Gaál István és Gaál Imre társaságában.

Osztokodás a várad hegyen.

A leleplezett betörő vezér bevallotta ezután, hogy a betörés után mindhárman a nagyvárad szőlőhegyre mentek fel a Gerliczy palota mellett és ott osztokodtak meg a lopott ékszereken. A még hiányzó ékszereket pedig az osztokodás helyének közelében egy pajta mellett ásták el és ott meg is található. A detektívek ezután Bárádról a nagyvárad szőlőhegyre jöttek és ott kezdték meg a kutatást. A betörő által jelzett pajta azonban teljesen víz alatt volt s így oda nem áshatták el az ékszereket.

Itt azonban megtalálták az ékszerek göngy papírjait, ami az osztokodás helyét kétségtelenné tette, de az elásott ékszereknek nyomok sem voltak.

A betörők tolvaja.

A detektívek ismét vallatni kezdték Mester Lajost, aki beismerte, hogy az ékszerek

Bárádon vannak elásva Bakonszegi házában a kamarában és egy fával van betakarva. A detektívek erután Bárádra mentek ki és ott Bakonszegi lakásában kutatni kezdtek. A kamarában meg is találták az ásás nyomait azonban az ékszereknek már csak hült helyük volt. Vallatásra fogták most már Bakonszegi-mőt aki beismerte, hogy az elásott ékszereket férje vitte el Biharvármegyei. A detektívek Bakonszegit Biharvármegyei börtönből el is fogták, amikor bevallotta, hogy az ékszereket Bárádon egy kripta mellett ásta el a temetőben.

Bakonszegit az éjjel viszik Bárádra és ott keresni fogják az ékszereket.

Hajza a társak után.

Eleméry Ferenc főkapitány a társak kézrekerítése után is megindította a nyomozást. A két bűntárs Biharon lakik. Az egyik Gaál István 18 éves, mesterségére nézve mázoló, azonban mesterségét ott hagyta és lopással kereste kenyerét. Két héttel ezelőtt került ki a börtönből. Gaál Istvánt a csendőrök Biharon szülei házában el is fogták, testvére Gaál Imre azonban nem volt odahaza. Gaál Imrének ugyanis két lakása van, az ország más részében és az odaváló rendőrséget kereste meg Eleméry az elfogatás végett.

Mester Lajos, a betörők királya.

Az összefogott betörők vagy bűntársak a rendőrség kezében vannak, még csak Gaál Imre hiányzik, de ő is hurokra kerül még a mai nap folyamán. Mester Lajost a Polatsek-féle betörés kudarcá nagyon meghatotta s ennek hatása alatt több beismerő vallomást tett. Ő törte fel a Jenny-féle ékszerüzletet, a Mautner-féle kereskedést és még több más üzletet. Ő lőtt rá 1900-ban Benedek Béni rendőrré. Mester Lajosnak méltó testvére Mester Rózsai, aki a fogházban sirathatja két napig viselt ékszereit. Mester Rózsai vallomása alatt állandóan sírt és folyton panaszkodott:

— Mire juttatott a bátyám!

A rendőrség most még Gaál kézrekerítésén fáradozik és ezzel be lesz fejezve ez a nagy ügy, melynek felderítésében még a rendőrség sem bízott.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

* **Szentség imádás.** Vasárnap és tegnap hétfőn az ájtatos hívek tömegesen keresték fel a Szent László templomot, hogy résztvegyenek a Szentség imádásban. A hívek közül igen sokan járultak a szent áldozáshoz. Ma, kedden farsang utolsó napján reggel 9 órakor dr. Lányi József tinini püspök tartja az ünnepélyes szent misét s Hágen Ferenc főreáliskolai hittanár predikál.

* **Vetítőestély a kath. körben.** A nagyvárad kath. körben ma, kedden, február 8-án ritka érdekes előadás lesz. Dr. Némethy Gyula theol. hittanár tart előadást a világhírű Versailles-ről s az előadás kapcsán remek mozgófényképekben mutatja be ennek a föld

paradicsomnak híres parkját, vizijátékait. — Utánna *Geczy* Lajos nyug. püspökségi főtiszt, a széles körben ismert dilleltáns zeneszerző előadja zongorán egyik szép darabját: Szepesi keringőjét, hegedű kíséret mellett. A tárogató szóló ezuttal elmarad későbbre.

† Podhráczky Rezső. Öszinte részvétellel vettük a hirt *Podhráczky* Rezsőnek, a nagyváradai egyházmegye egyik legrégebbi érdekes papjának vasárnap éjjel Nagyszalontán történt haláláról. Tavaly márciusban, Gyümölcsoltó Boldogasszony napján tartotta gyémántmiséjét, pappá szentelésének 60 ik évfordulóját; két hónappal utánna, májusban még résztvett az Orsolyazárdában a tanítóképzede félszázados ünnepén, mint e kiváló intézetnek egykoron első tanára s mindenkinek feltűnt, hogy 83 éves kora dacára milyen jó színben volt Podhráczky Rezső Nógrádmegyében Ragyócson született 1826 ban. Eredetileg a jogi pályára készült s a váradai jogakadémiának régi jó hírneve vonzotta ide. Az első évfolyamot el is végezte kitűnő sikerrel, de azalatt már felébredt szívében a vágy a papi pálya után. Mint kitűnő tehetségű tanulót Bécsbe küldték, hogy az ottani Pazmaneumban végezze hittudományi tanulmányait. A közbejött zavaros idők miatt azt sem várták be, míg befejezi a theologiai kurzust, hanem a szabadságharc zaja között 1849. március 26-án pappá szentelte őt Váradnak akkori nagy hazafi hírében álló főpapja, báró Bémer László püspök, ki Csabára küldte káplánnak a tótul nem tudó fiatal levitát. Később Nagyvárad-Ujvárosra került káplánnak s onnét 1856-ban b. e. Szaniszló püspök a Váradon akkor felállított tanítóképezdének képzőtanárává és hittanárává nevezte ki, két év múlva tanára lett egyuttal a tanítónőképezdének is. Csaknem másfél évtizedet töltött a tanítóképzés nehéz, de áldásos pályáján sok érdemet szerezve a magyar tanügy szolgálatában, a magyar tanítómestereknek számos generációját nevelve. Szorgalmas művelője volt az akkor még szegényes pedagógiai irodalomnak. 1869 ben Lipovniczky püspök a Szent József intézet alkormányzójává tette egyházmegyéjének ezen érdekes tanügyi munkását, kit rövidesen a szentszéki ülnökséggel is kitüntetett. Közben egyuttal jogakadémiai hitszónok lett s minden vasárnap hitvédelmi konferenciákat tartott a joghallgatóknak. 1886-ban nyugalmába vonult s testvéreihez költözött, Nagyszalontára, hol azóta visszavonulva töltötte életét. R. i. p. — Temetése szerdán reggel fog végbemenni. A gyásztertartást Spett Gyula apátkanonok fogja végezni.

* **Lesznek-e választások.** Mint más helyen közöljük, *Glac* Antal főispán lemondásának elfogadását már közölte a hivataloslap s *Glac* Antal főispáni működését meg is szüntette s a csütörtöki városi közgyűlésre kitűzött I. és II. oszt. rendőrbiztosi és irnoki állásra kitűzött választás iratait, illetve a beadott pályázatokat is visszaküldte a polgármesternek. Tegnap már elterjedt a városházán a hír, hogy a főispán felmentése miatt a választások csütörtöki nem ejtethők meg. A kijelölt választmány összehívása és annak vezetése kizárólag a főispán jogkörébe esik s így főispán nem léteben a kijelölés nem is tartható meg. E nélkül pedig nem lehet választás. *Rimler* Károly polgármester azonban a választás megtartását óhajtja, ezért tegnap délután táviratban felhatalmazást kért a belügyminisztertől, hogy a kijelölt választmányt össze-

hívassa s a kijelölést vezethesse. Valószínű, hogy a felhatalmazás ma megérkezik. Ha a polgármester nem kapja meg a felhatalmazást, akkor a választás tényleg elmarad.

* **Esküvő.** *Szabó* Balázs, püspök-szilági jegyző, *Szabó* Ferencnek a nagyváradai Szent József intézet tanulmányi felügyelőjének testvéröccse, tegnap délután 4 órakor vezette oltárhoz a barátok templomában *Krupinszky* Irént, özv. *Krupinszky*né vasuti pézstárnoknő leányát. Az esketést a vőlegény bátyja *Szabó* Kálmán félegyházai képezdei tanár végezte, ki lendületes szép beszédet intézett az új párhoz.

* **Honnan szerezzé be a város a jeget?** Nagy gondot okoz a városi tanácsnak, hogy a jövő nyárra honnan szerezzé be a vágóhidra és a kórházak jégvermeibe a jeget. Tekintettel arra, hogy már nem igen van kilátás, miszerint még ezután olyan kemény hideg idő követezzék, hogy a szükséges jeget beszerezzék. Ezelőtt mintegy 10 évvel már egyszer a Tátrából, a Csorba tóról hozott Nagyvárad városra jeget, de a mostani gyenge időjárás mellett ilyen nagy távolságból igen nehéz volna jeget hoztatni, mert fele sem érkeznék meg, dacára az óriási fuvarbérnek. Nincs tehát más választás, mint vagy jéggyárat állít fel a város, vagy közlebről hozat jeget. Mindkét irányban most tárgyal a városi tanács. Egyik gépgyár képviselője a napokban Nagyváradra érkezik, hogy a jégkészítő gépek esetleges gyors megrendelése ügyében tárgyaljon. Koloskarán mintegy 150 waggon kitűnő jég van a Szamoson. Egy vállalkozó hajlandó ebből, amennyi szükséges, szállítani Nagyvárad városának. A vállalkozó még ma ideérkezik, hogy a gazdasági tanácsossal érintkezésbe lépjen. Ugyancsak tegnap *Krausz* Béla, a pece-szőlősi sör- és jéggyár tulajdonosa irásban tett ajánlatot Nagyvárad városának, hogy 50, esetleg 100 waggon jeget hajlandó szállítani Nagyvárad város részére és pedig naponként 80—160 métermázsát, de csak február és március hónapokban. Métermázsáját 1 kor. 80 fillérért adná, a gyártelepen átvéve, ahonnan a városi igák szállítanak be. Ajánlatát február 17 ig tartja fenn.

* **93 évig élt.** Városunk egyik régi polgára: id. *Gerneczky* József tegnap reggel elhunyt. Az öreg ur 93 évig élt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése ma, kedden február 8 án délután 3 órakor lesz a Szaniszló-utca 19. sz. háztól.

* **Istentisztelet csendőrfedezet mellett.** A szentjebbi reformátusok pár évvel ezelőtt megúván a sok egyházi adót fizetni, elhatározták, hogy kilépnek a református egyház kötelékéből és megalakítják a szentjebbi baptista egyházat. Eme határozatukat érvényre is emelték és megválasztották elöljárónak *Szöke* Sándort. Az egész egyház állott pedig 11 családból, mely összesen 35 lelket számlált *Szöke* Sándor elöljáró első dolgának tartotta a maga érdekeit szolgálni és jó barátaival 400 korona elöljárói fizetést és 200 korona utazási költséget szavaztatott meg. Ezáltal cseberből vederbe jutottak a hitehagyott reformátusok, mert így még a református egyházi adónál is nagyobb adóval lettek megterhelve. A hívők egy része *Lakatos* Sándorral élükön, most már oda törekedtek, hogy megakadályozzák a baptista egyház működését. Megjelentek az imák alatt és ott úgy viselkedtek, hogy a szertartást nem lehetett folytatni. Végre is *Szabó* feljelentette *Lakatos*ékat a székellyhídi főszolgabíróhoz és kérte, hogy a jövőben az istentiszteletekhez rendeljen ki csendőröket. A főszolgabíró

azonban karhatalom helyett, tekintettel arra, hogy a szentjebbi baptisták nem tagjai a budapesti baptista szövetségnek s így lelkeszt nem tarthatnak, feloszlatta a baptista gyülekezetet. A miniszter azonban megváltoztatta a főszolgabírói határozatot, amire természetesen ismét a régi kerékvágásba jutott minden és *Szabó*ékat tovább is háborgatják *Lakatos*ék, akik most e miatt a miniszterhez fordultak panasszal. A panasz alapján megindult a vizsgálat, azonban *Lakatos*ék ellen törvényes alapon nem lehet tenni semmit, mert a gyülekezet törvénytelenül áll fenn, ott pedig *Lakatos*éknak is van joguk megjelenni. A baptisták valószínűleg külön baktéreket fognak felfogadni a rend fenntartása végett és akkor talán megtarthatják a gyülekezeteket, amire azonban *Lakatos*ék kijelentették, hogy ők még akkor sem fizetik az új adót.

* **Az utolsó nemesi fölkelés.** A magyar történelem egyik legérdekesebb részének az utolsó nemesi fölkelésnek megírását vette tervbe egy pár jeles író és e végből hatalmas adat gyűjteményt szedett össze az ország minden részéből. A szerzők az alispán minden község előljáróságához felhívást intéztek, melyben kérik, a mű megrendelését. A megrendelések most érkeztek vissza az alispánhoz és pedig a hazatiasságnak nagyon kevés megnyilatkozásával. Ugyanis a vármegye 495 községe közül 34 rendelte meg a művet. Legnagyobb volt a műpártolása a mezőkeresztesi járásban, ahol 9 darabot rendeltek meg. Kilenc járásban azonban egyáltalán nem rendeltek meg a művet.

* **Rovolveres betörő a Szent László-téren.** Izgalmas és valószínűleg halállal végződő eset játszódott le vasárnap este a Korona kávéház előtt. *Földler* József országosan smert betörő napok óta Nagyváradon tartózkodik. A rendőrséggel valóságosan packázott ez a veszedelmes ember. A detektíveknek megüzente, hogy agyon fogja őket lőni ha e merik fogni. Egyik zsebében töltött revolverrel a másikban nyitott késsel járt. Vasárnap este *Bott* György detektív a Korona kávéház előtt ment el amikor észre vette, hogy a kávéház egyik ablaka előtt *Földler* áll. *Bott* a hirhedt betörőnek a háta mögé került és vaskarokkal fogta át a veszedelmes embert. A kelepcebe került embernek a keze feje volt szabad, ezzel azonban belenyúlt a mellénye zsebébe és onnan revolvert vett elő, melylyel *Bott* detektívet akarta meglőni. *Bott* észre vévén a veszedelmes szándékot a revolvert leütötte. Ebben a pillanatban huzta meg *Földler* a revolver ravaszát. A revolver elsült s a golyó *Földler* gyomrába furódott. Ezt nem vették észre és a betörőt megkötözve a rendőrségre vitték. A hirhedt ember a rendőrség kapujában rogyott össze, itt vették észre, hogy a gyomrából ömlik a vér. *Földert* beszállították a kórházba, ahol sebesülését halálosnak mondták.

* **Hangverseny a Pannoniában.** A Pannonia kávéház új bérője *Harasztby* Károly ismét tanujelét adja annak, hogy a közönség szórakozását szíven viseli. Ma és a következő napokon ugyanis a kávéházban *Földvály* Márkus, a híres budapesti primás fog hangversenyezni teljes zenekarával. A hangverseny bizonyára méltó fogadtatásra is talál.

* **Hódítani fog,** ha báli szükségletét cípő és fémnemű cikkekben **REICHARD ARUHÁZA** cégnél szerzi be, hol legdivatosabb kalapok és divatickek kaphatók.

* **Közgyűlés.** A »Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság« 1910. évi közgyűlése ma, kedden délután 4 órakor tartja meg Nagyváradon, Rákóczi ut. 9. sz. (Bartsch—Óváryházban) levő intézeti helyiségében.

x **Bémer-tér 3. sz. alá költöztem.** Elvállalok minden a szakmámhoz tartozó villamos és gáz világítási vezetékek, lakások, szállodák, iskolák jelző csengő, telefon berendezéseit, uradalmaik, gazdaságok s szeszgyárak részére saját üzemű dinamó berendezéseket, villámhárítókát. — Raktáron tartok villamos motorokat, iv, izzó és Wolfram-féle lámpákat, mindennemű csillárokat, asztali lámpákat és az összes elektro-technikai cikkeket. — Költségvetés díjmentes. *tern Adolf*, villamos és légszusz vállalata Nagyvárad, Bémer-tér. — Telefon 556.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében február hó 5., 6., 7. és 8-án a következő érdekes mozgatóképek újdonságok lesznek bemutatva: 1. Végzetes vadászat. 2. Othello. 3. Jó békebíró. 4. Villanyos átváltozások. 5. Vitakozás életre halálra. 6. Jégfagyasztás. 7. Vadkacsa vadászat Franciaországban. 8. Vizesések. — *Belépti díj nincs.* — Kezdeté este 9 órakor. — Kitűnő italokról és jó zenéről gondoskodva van. — A n. é. közönség szíves pártfogását kéri mely tisztelettel *Hartstein Árpád* kávéháztulajdonos.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Aida (premier).
Szerda: Dollárkirálynő.
Csütörtök: Aida.
Péntek: Vájlunk el.
Szombat: Aida.
Vasárnap délután: Tílos a csók. Este: Liliom. (Egy csirketfogó élete és halála. Molnár Ferenc szenzációs darabja)

A cigány. Vasárnap este zsúfolt nézőtér előtt adták Sziglieti egyik legszebb, legértékesebb népszínművét, a Cigányt. Különösen kedvessé tette a közönség előtt az előadást E. Kovács Mariska fellépte, aki hosszabb betegség után most lépett fel először. A közönség ripdó tapssal tüntetett a kiváló művésznő mellett, akinek hosszas betegskedését bizony nagyon megérezte a műsor, de megérezte nem egy előadás is. Tegnapelőtti alakítása is azon az előkelő, minden tekintetben fővárosi színvonalon állott, amelyet annyiszor volt alkalmunk őszinte elismeréssel kiemelni. A címszerep *Hunyadi János*nek adott alkalmat arra, hogy szép tehetségét, komoly készültségét és eredeti alakító képességét tanúsítsa. A többi szereplő is kifogástalan alakításokkal járult az est szép sikeréhez. — 7.

MULATSÁG.

Káptalani tisztek táncestélye.

A téli mulatságok sorozatát pompásan fejezte be a káptalani tisztek tegnapi táncestélye a Fekete Sas kistermében. A fesztelen hangulat és pazar jókedv, amely az estélyen uralkodott, a jelen voltaknek feledhetlen kedves mulatságot szerzett, melyet sokáig fognak emlegetni a város és a megye előkelő családjai. Ezt a táncestélyt a farsang legjobb sikerű mulatságai sorában fogják emlegetni.

A jelen voltak közül a következőket sikerült összejegyeznünk:

Asszonyok: Balogh Kálmáné, Bereczky Sándorné, Bary Józsefné, Bereczky Lászlóné, Bencsik Sándorné, Butyka Lajosné, Böhm Jenőné, Berzcey Mihályné, Bócz Gézné, Erős Rezsőné, Földes Béláné, Ferdényi Olivérné, Géczy Gézné, dr. Hoványi Gyuláné, Hanzély Istvánné, Imrik Lászlóné, Hankovits Gyuláné, Jancsó Lajosné, Jantsovits Gyuláné, dr. Krüger Aladárné, Kappel Györgyné, Kurovsky Ferencné, Kolossy Ernőné, Kolozsváry Sándorné, Kleszner Vilmosné, Kasztl Sándorné, Kacsvinszky Andorné, Major Antalné, Megó Ákosné, dr. Molnár Imréné, Márkus Jánosné, özv. Óváry Sándorné, Papp Imréné, Piacsek Sándorné, Pajor Kálmáné, Pekanovits Imréné, Revoczky Béláné, Raecsek Jánosné, Somogyi Gézné, Südy Gyuláné, Sebestha Ottokárné, Stettner Jánosné dr. Schweiger Edéné, Sebessy Gézné, Székely Sándorné, Singlár Gyuláné, Szántory Endréné, Szentlélek Kálmáné, Szathmári Király Andorné, Török Lászlóné, Toperczer Sándorné, Vasady Lajosné, Verner Kálmáné.

Leányok: Bary Olga, Bereczky Anna, Bartsch Erzsike, Böhm Paula, Baranyi Ella, Bócz nővérek, Farkas Lilla, Étsy Emilia, Géczy Ela és Andrei, Hamig Vilma, Hoványi Jolán, Hanzély Ibolyka, Imrik nővérek, Krüger Jennike, Kappel Lotti, Kurovsky Mariska, Kolozsváry Irénke, Kleszner nővérek, Kasztl Margitka, Marosi nővérek, Molnár Ilonka és Jolánka, Márkus Rézsika, Matos Klári, Óváry nővérek, Popeszkó Gizella, Paiser Margit, Raecsek Mariska, Schweiger Leonka, Székely nővérek, Szeghy Jolán, Szántory nővérek, Szentlélek Jolánka, Szántory Mariska, Sebessy Irénke, Toperczer Elza, Ujfalussy Ilonka stb.

A négyest 60 pár táncolt. Az utolsó csárdásnak a vége kinyult túl a kakas ébresztő szaván is.

Táncestély a v. velencei kath. körben. Igen sikerült mulatság volt a v. velencei kath. körben szombaton este, amely a Rólich-vendéglő nagytermében folyt le. A mulatságon a városrész kath. közönsége nagyszámban vett részt, de a városból is sokan jelentek meg. Az estély nívóját emelték megjelenésükkel a városrész képviselői közül dr. Tóth Ferenc, dr. Várady Zsigmond, Fried Ferenc Löwensteiu Zsigmond, kiket Halász Gyula plébános fogadott. Az estélyt élvezetes műsor vezette be. Nagy tetszést aratott Bodaár János elmés pedagógiai értekezésével, melyet öt községi tanító közreműködésével adott elő: tetszett Krupka Ferenc ügyes előadása is, ki egy humoros monológot szavalt. Azután megkezdődött az esti program legzajosabb része a tánc, melyet reggelig járt a táncosok nagy serege. Az estély jövedelme szép összeget juttat az egyelet szükségleteinek fedezésére.

KÖZGAZDASÁG.

A leszámítoló és jelzálogbank közgyűlése.

A leszámítoló és jelzálogbank részvénytársaság február 6. napján, vasárnap tartotta meg 11 ik rendes közgyűlést.

A gyűlésen jelen voltak a következő részvényesek:

Guttman József, Keszthelyi Zoltán, Schwartz Jakab, Jakabfy József, dr. Sámson Márton, dr. Friedländer Sámuel, Duetsch Hermann, Moskowits Miksa, Komlóssy József, Szabó Károly, dr. Rozvány Jenő, Fischer Sámuel, Polgár Péter, dr. Krüger Aladár, Wallerstein Dániel, Karger Sándor, Schwartz Mór, Feldmann Izidor, Schwartz Sándor, Rothbart A. Ede, Nagy György, Rothbart Bernát, Klein Andor, Weimann Béla, Klein Károly, Grünwald Jenő, Neumann Mór, Sternberg László, Ficzek Jenő, Hirsch Mór, Fisch Mór, Neumann Gábor, Schwartz Sándor, Poszpiss Géza, Bleish Bernát, Balogh, Kálmán, Frankl Zsigmond, dr. Goldberger Miksa, Paczner József, dr. Stern László, Sziládky Ernő, dr. Fried János, Schillinger Mór, Széles Gyula, Réder Ferenc, Lindenbaum Ignác,

Bródy Samu, Koppányi András, Goldféder Sámuel, Kemény Béla, Weisz I. Miksa, dr. Bartha János, Fenyvessy Sándor, Rosinger Miklós.

Guttman József elnök az ülést megnyitva a jegyzőkönyv vezetésével dr. Friedländer Sámuel intézeti ügyész bízta meg, annak hitelesítésére pedig felkérte Grünwald Jenő és Koppányi András részvényeseket.

A közgyűlés jóváhagyta az igazgatóság által beterjesztett mérleget, mely 234337 kor. 92 fillér tiszta nyereséget tüntet fel és az idei osztalékot 21 koronában állapítja meg.

Az igazgatóság jelentéséből adjuk a következő részt:

A lefolyt esztendőben üzletünk minden ágazatában olyan mértékben fejlődött, hogy reálítás szempontjából tökének gyarapítását láttuk szükségesnek.

Első határoztuk 1500 darab új részvénynek 300 korona árban való kibocsátását, de a tetemes tuljezés folytán 2500 darab részvény jegyzését és betétesét fogadtuk el azért, mert ezzel vagyonunkat 3 millióra kiegészítettük, amivel pozíciónknak is tartozni véltünk.

Ugyancsak a múlt üzletév folyamán megvettük a Léva örökösök tulajdonát képező Bémer-tér és Körös part sarkán lévő házat, a melyben intézetünk keletkezése óta székel. Ez utóbbi körülménytől eltekintve, a vétel azért is ajánlatos volt; mert 375000 koronát tevő vételár a forgalmi értéknek megfelel és arányosan kamatozik.

A jelen zárszámadásnak tárgyát ugyan nem képezi, de már most bejelentjük, hogy ez évben a házuinkkal szomszédos Stiedl-féle házat szintén megszereztük, mert az, az intézeti házzal egy complexumot alkot s a két ház együtt jóval nagyobb értéket képez, mint külön-külön.

Mobilitásunk változatlan, amennyiben egy milliónyi záloglevelet állandóan tehermentesen tartunk tárcánkban s eddig még át nem engedményezett jelzálogköveteléseink legnagyobb része átruházható stádiumban van.

A kedvező üzleti eredmény a tartalék jelentékeny erősítésére és részvényenként 1 koronával nagyobb dividendúra képesít.

Ezek előrebocsátásával az alábbiakban mutatjuk be a múlt üzletévnek főbb forgalmi adatait.

Tudomásul vette a közgyűlés, hogy a múlt évi új részvény kibocsátást tuljegyezték és elfogadva 25000 új részvény jegyzését az alapítók ezzel két millióra és a tartalékalapot 910,000 koronára felemelt, illetve kiegészít.

A közgyűlés felügyelőkül megválasztotta Komlóssy József, Balogh Kálmán, Szabó Károly, dr. Sámson Márton eddig is volt felügyelőket, Póttagut Klein Károlyt.

Az igazgató tanács tagjaiul megválasztották: Bencsik Sándor, Bródy Samu, dr. Fried János, Bartsch Arthur, Kemény Béla, Mezey Márton, Mitteleier Ede, Schillinger Mór, Wallerstein Dániel, Lindenbauer Ignác, dr. Krüger Aladár, Weimann Béla, Rosenberg Márton és Heller Márton részvényeseket.

Múlt évi mérlegünk a különféle levonások után 234337 kor. 92 fillér tiszta nyereséget mutat fel, amelynek felosztására nézve indítványozzuk, hogy ezen összegből fordítások: az 1909. évi szelvények beváltására az előző évi 20 koronával szemben szelvényenként 21 korona, azaz 157500 kor.

Budapesti főzsetudósítások.

A gabonátözsde határidői.

Budapest, február 7.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78

Tengeri máj. 1909. — — —	7.86
Tengeri jul. — — —	8.05
Tengeri májusra 1910. — — —	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	—	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75	
Leszámitoló bank — — —	482.—	
Rimamurányi — — —	572.—	
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	697.50
Közüti vasut — — —	552.—	
Városi villamos vasut — — —	269.—	

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értékdőzsde 1909. febr. 7.

Magyar arany járadék 4 száz. — —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz. — —	93.25
Magyar koronajáradék — — —	82.76
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papirban — — —	126.—
Osztrák járadék ezüstben — — —	145.—
Osztrák járadék aranyban — — —	97.25
Osztrák korona járadék — — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek — — —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény — — —	197.50
Magyar hitelbank-részvény — — —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény — — —	730.—
Magyar hitelrészvény — — —	748.—
London vista — — —	631.50
Páris vista — — —	689.50
20 frankos (Napoleon) — — —	19.02
Német birodalmi márka — — —	117.65
20 márkás arany — — —	23.51
Magyar nyereséj sorsjegy kölcsön	93.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	90.40

Vásárok Szentjobbon. Az érdekeltekkel ezután közöljük, hogy a keresk. m. k. miniszter Szentjobb biharmegyei község részére minden hétfői napra heti állatvásár és minden év április és augusztus hónapok első hétfőjére helypénzszedéssel egybekötött országos állatvásárt engedélyezett. Nagyvárad, 1910. február hó 5. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. keresk. tan. elnök. Dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

Igazságszolgáltatás.

A Haverda pör tárgyalása. Szegedről jelelti tudósítónk, hogy ott tegnap délelőtt nagy érdeklődés mellett kezdődött meg Haverda Mariska bűnpörének a tárgyalása. A védők, dr. Bródy Ernő és Lengyel Zoltán képviselők és dr. Klein Mátyás szabadkai ügyvéd már szombaton Szegedre érkeztek. A tárgyalásra, úgy a fővárosból, mint a külföldről sok hírlaptudósító érkezett le. A tárgyalást délelőtt kilenc órakor nyitotta meg Hevesy Kálmán elnök. Előadó bíró dr. László Adolf. Szavazó bíró Babó Andor. A vádat Szápár József ügyész képviseli. Az elnök az esküdtsték megalakulása után Jánossy Aladárt szólítja a törvényszék elé. Jánossy az elnök kérdésére kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek, majd hosszasan beszéli el élete történetét. A tárgyalás folyik.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

REGÉNYCSARNOK.

A réthegeyi választás.

Irta: **Barabás Szaniszló.**

(Folytatás.) 55

»Várj csak egy percig, annál jobb étvágygyal fogsz enni. — Szándékozol-e embereid szavazásra küldeni?« kérdé a főkortesz zsebében kotorászva kezével.

»Furcsa kérdés! Csak nem teszed fel rólam, hogy elment az eszem? Hiszen ez valódi öncsonkítás volna, ha elbocsátnám táboromat. Habár nem is leszek követ, de azért nevem az újságba jön s országseite ismeretes leend, hogy én is a jelöltek közt voltam.«

»Olcso dicsőség! jegyzé meg amaz, »til-lérnyi haszon nélkül. Ma olvassák nevedet, de holnap már elfelejtették. Én ennél nyereségesb üzletet tudnék részedre. Engedd át Nedvesinek 309 szavazodat, minden fejért egyenkint 10 frtot és így összesen 3000 frtot kapsz.«

»Ohó!« kiáltá Abel szinlelt haraggal. »Nekem nem kell pénz s aztán rosszul is számítottál, miután nem 300, hanem 800 szavazóm van.«

»No csak ne okoskodjál! Igaz ugyan, hogy 800 ember van odakünn a mezőn, de ezek közül 500 hiába fáradt ide, mert nem választóképesek. Egyébiránt tartsd meg ezeket magad számára, a hírnév is megmarad s azonkívül még 3000 frtot is nyertél.«

»Nem bánom, legyünk nyitak egymás irányában« szolt pathosszal sz oláh követjelölt. Te 3000 frtot akarsz adni, ha szavazóimat nektek átengedem. De ennyit már Nudelhuber is ígért. Azért, ha egy ezeressel még megtoldod ajánlatodat, úgy ráállok az alkura.«

»Itt van a 4000 frt. De most menjünk vissza táborodba s jelentsd ki embereidnek, hogy visszaléptél s nekünk engedted át őket.«

Abel jó kedvvel rakta zsebre a pénzt s azután karongolva vidám beszélgetés közt visszamentek a táborba. — Oda érkezvén, rögtön összehívá hiveit s tudtára adá nekik, hogy miután nincs reménye követnek megválasztatni, inkább vissza lép. Megköszönte bizalmukat s kéré egyuttal, hogyha még szivesseget akarnának neki tenni, úgy menjaneb Nedvesi táborába, ott jó pálinkát és sonkát kapnak majd. Ezen ajánlat örömmel fogadtatott az emberek részéről, — mintnogy ezáltal teljesedésbe mehetett azon óhajításuk, hogy minden oláh egy táborban legyen.

Igy tehát együtt tartott az eláb, együtt tartott a német, csak a magyar forgácsolta szét magát, kinek pedig legnagyobb összetartásra lenne szüksége. — Ki saját vére és faja ellen gyűlölködött most s kész lett volna egyik a másikat egy kanál vízben megfojtani.

Az összetartás legnagyobb kiucse a népeknek s a tönémet eléggé bizonyítja, hogy nagy nemzetek elenyésztét mindenkor az egymásközi egyenetlenség idézte elő. De nem törődtek a réthegeyi magyarok ez örök igazsággal, folytatván egymás közt a rut tesvérharcot, melynek legfőbb szitója Gyula főbíró vala.

Nedvesi majdnem kiugrott bőréből, midőn főkortese az alkudozás szerencsés sikere felől értesített. Komorsága kicsapongó jó kedvbe ment át. Még inkább fokozódott e vígsága, midőn meghallá, hogy most már ő van többségben.

Nudelhuber nem is tudott ezentul zöld ágra vergődni.

A hír, hogy az oláh követjelölt Nedvesi szólója alá csapot, igen leverte kedélyét.

»Nem mondá-e nekem annyiszor ezen oláh ügyvéd« töprenkedék Nudelhuber magában, »hogy százszorta job an szeretné, ha én ülnek a követek padjában és nem Nedvesi. Avagy talán megvesztette magát általa? Ah nem merek gyanakodni« nincsen elég érvem, hiszen én is ígertem neki 3000 frtot s nem fogadta

el. — No de mindegy, elveszve még nincsen eaért ügyem, ha a 400 sváb szavazó megérkezik, akkor én leszek többségben.«

De e vigasz nem tartott sokáig, mert nem késett Hiob postája s tudtára adá neki ama kétségbeejtő hirt, miszerint szavazói, kikbe reménye horgonyát vetette, utközben visszafordultak.

»Jaj nekem szerencsétlenek« sóhajtá Nudelhuber lecsüggesztett fővel. — »Csak Gyula barátom volna itt!«

»Örvendj inkább, hogy nincs közeledben e sítán fajzat« jegyzé meg egy jó barátja. »Mert egyedül ezen embernek tulajdnithatod, ha megbuktál.«

Te csak egy labda valál kezei közt, melyet tetszése szerint dobált ide-oda, a mint érdeke hozta magával. Az ő szándéka nem volt egyéb — s ezt biztos kutforrásból tudom, mint téged arra felhasználni, hogy hátadon az alispáni székre juthasson. Csupán azt csodálom, hogy oly vak lehettél és cselszövényeit nem tudtad átlátni. Lásd ő érette több mint 600 szavazó pártolt el tőled.«

(Folyt. köv.)

A szerkesztőség által feladva

Dr. VUOSKIOS GYULA.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcso fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalunk karban tartásokat légszesz villany házi esengéket és telefonokat. Költségvetéssel díjmentesen szolgálunk. Telefon hívásokra személyesen megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Kiadó garçon lakás.

2 szoba, előszoba és fürdőszobából álló garçon lakás május hó 1-től kiadó

a nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara székházában o o o o o o
Teleky-utca 11. szám alatt.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az
élesdi erdőségeinkben

termelt tűzifa szállítását és eladását

megkeztük

s ajánljuk vagononként

és méterenként

I-ső osztályu

bükkszab tüzifánkat

és vágott fát házhoz is szállítva.

Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi
irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.)
és **Fried és Társához** Te-
lekly-u. 16. **Telefon 914.**

Telefon 814.

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerű
Fatelítő r.-t Nagyváradon.

A »Nagyvárad Hitelbank tak.
és segélyszövetkezet«
V-ik évtársulatának kifizetései
megkezdőtek.

Aszodi Mihály

kávé, cukorka és déli-
gyümölcs nagykereskedő
üzletét február hó 1-én
Sas palota Oláh
hentesnél szemben he-
lyezi át Kossuth-u. oldal.

Aszodi

trieszti kávé, tea és an-
gol rum aruházánál a 8
féle zamatu pörkölt kávé
legjobb, legolcsóbb Kos-
suth-u. villamos motor
üzemű kávépörköltébe.

Aszodinál

Kossuth-utca, kakao és
csokoládé vásár megkezd-
ődött nagyban és ki-
csinyben olcsó árért. 2
kgr. kuba és gyöngykávé
bérmentve 3 fnt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzer-
vek nagyban gyári áron.
Zsur esemegéket nagyban
és kicsinyben olcsó árban
Aszodinál Kossuth-utca.
Cukrástorták kaphatók.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és ká-
véháza, Kert-utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a
vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy
a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit,
söracsarnokát, éttermét és kávéházát ujonnan
átalakítottam azokat a mai kor igényei sze-
rint berendeztem, a szobaárakat pedig le-
szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyá-
ron át szép kerthelyiség áll a közönség ren-
delkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt
kőbányai sör és sajátermésű boraimat
mérsékelt áron biztosítom vendégeim ré-
szére.

Naponta friss és izletes villásreggeli
ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtnak,
mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a söracsarnokot
és éttermet személyesen vezetem s vendé-
geim pontos és előzékeny kiszolgálásáról
mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Megnyílt!

Megnyílt!

Savoy-

a főváros legszebb
utvonalán, nyugodt
és előkelő helyen.

nagyszálloda

Budapest, VIII., József-körut 16. sz.

A főváros legmodernebb és legújabb szálló-
dája, 120 szoba és szalon. Központi gőz-
fűtés. Hideg és meleg vízvezeték minden
vendégszobában, Lift. Vacuum cleaner. Vil-
lanyvilágítás. Társalgótérmekek. Legnagyobb
kényelem. Előkelő étterem és kávéház. In-
terurban, telefon. Mérsékelt árak, szobák 3
kor-tól feljebb, fűtés, világítással együtt.
Modern egészségügyi tekintetek szerint be-
rendezve. — Villamos vasut-közlekedés az
összes pályaudvarokkal.

A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll 4
szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó
mellékhelyiségekkel

május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca 4. szám.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

5 izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalékos kartell áron átul.

fürdőszobák izzólámpa különlegességeket, fény-
képek és zslámpák, ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

csillár-raktárunkat
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 42 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Első Nagyvárad Vas- és Rézbutorgyár

Nagyvárad, Szacsvey-utca 17. és Kapuczinus-utca 5. sz.

Készít mindennemű

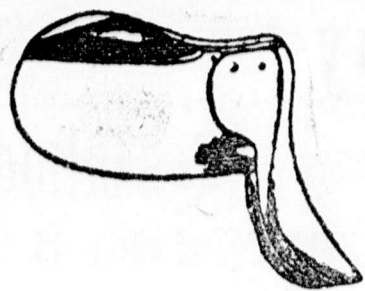
vas- és rézbutorokat

tisztítani és állandóan megtartják rendes fényüket.

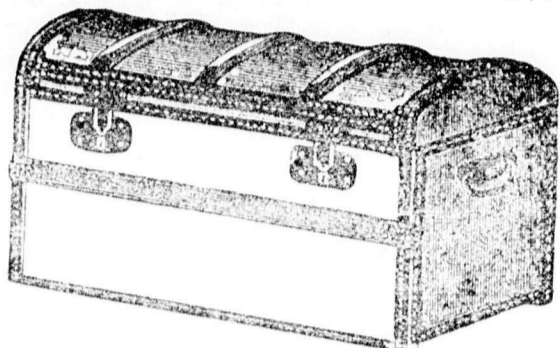
sodronyágybetéteket a legszolidabb árak mellett. — Használt rézbutorok ujonnan való átalakításra felvállal-
tatnak olcsó áron. Tisztítani nem kell, mert a fényt állandóan megtartják.

a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Hálószoba butorokat sárgarézből,
angol minta szerint, amelyeket nem kell

Szabalmazott féregmentes

LORINCZ MÓR Nagyvárad, Bémer-tér.

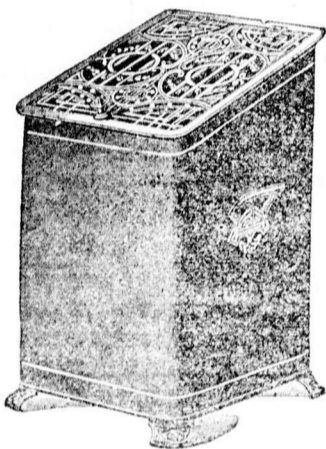
Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, al-
katrészek és lemezekből.

Utazó bőröndök, elegáns kézi kofferek, női kézi tar-
solyok, uti kosarak, kupé és vasuti méretben. Gyermek
kocsik, velocipédek nagy választéka.

Sport és lovagló eszközök.

Fénykép szerek, lemezek és készülékek!

Kérjen árjegyzéket!

= Kályha kiállítás =

hosszanéző METEOR kályhából, kályhatálcák, előtétek,
faládák, széntartók, kályhaellenzők, paravánok legszebb
kivitelben. Valódi porosz fűtőszén

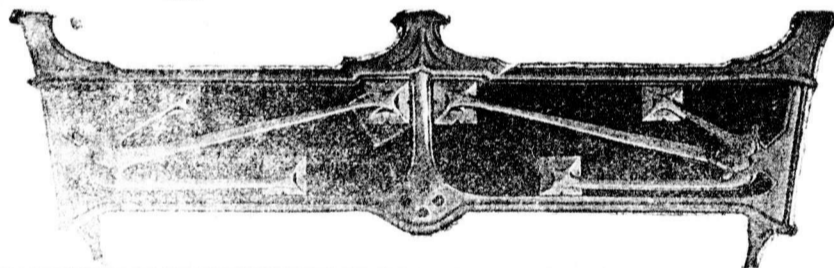
Telefon 390 sz.

Tarsoly és Risztó

különlegességű vaskereskedésében, Rákóczi-ut.

M. KIR. LŐPORÁRUDA

és mindennemű töltények raktára.

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADUIV ANTE!

ALAPITTATOTT 1895 BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen
tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

készítés végett elvállalok, azokat a legnagyobb gondtal és ízléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg
tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös áráért. Nemkülönben mindenféle butorokat
átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák,
egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve
javítását jutányos árért vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becses part-
fogásába ajánlva, minél gyakoribb megbízásaiért eszedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szaniszló-
utca 46. szám. — Jó fiúk
tanulónak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívásra
azonnal megjelenek

Legjobban ajánlható az uri közönségnek ruhabeszerzésre.

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
Rákóczi ut

(Uri casino épület)
Telefon 520.

ANGOL DIVAT FÉRFISZABÓ-CÉG

Szővetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legújabb sza-
bás szerint a legszebb kivitelben készít
férfi-öltönyöket s minden e szakba
vágó ruhaneműeket. — Női costumóket
valódi angol SZÖVETEK nagy választékban

Nyomatott a Szent László-nyomdában, Nagyváradon.